

KESKI-SUOMEN VAMMAISPALVELUTYÖRYHMÄ

Aika	Ma 29.1.2018 klo 9–11.05		
Paikka	Kokoustila 100, 1. krs, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Matarankatu 4, Jyväskylä		
Osallistujat			
	Vesimäki, Mirva pj.	palveluvastaava, Äänekosken kaupunki	X
	Lehtinen, Armi vpj.	vs. tulosaluejohtaja, Jämsän kaupunki	X
	Anttila, Laura	sosiaalityön harjoittelija, Koske	X
	Arasalo, Susanna	sosiaaliohjaaja, Laukaan kunta	X
	Hakulinen, Päivi	peruspalvelujohtaja, Joutsan kunta	-
	Hallinen, Aila	palveluohjaaja, Keuruun kaupunki	-
	Hanhikoski, Emmi	johtava sosiaalityöntekijä, Jyväskylän kaupunki	X
	Heikkilä, Marja	johtaja, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	-
	Hokkanen, Rauno	Jyväskylän vammaisneuvosto / Keski-Suomen neuroliitto, vpj. Neuroliitto	X
	Hänninen, Sanna	sosiaalityöntekijä, Hankasalmen kunta	-
	Johnson, Heidi	vammaispalvelujen ohjaaja, Muuramen kunta	-
	Junnilainen, Päivi	vammaispalvelujen palvelupäällikkö, Jyväskylän kaupunki	X
	Kainulainen, Saila	vammaispalvelujohtaja, Wiitaunioni	X
	Kokkonen, Satu	perusturvajohtaja, Multian kunta	X
	Kolomainen, Ulla	apuvälinepalvelupäällikkö, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri	-
	Koskimies, Helena	kouluttaja, Gradia	-
	Kuorelahti, Marianne	hankekoordinaattori / PRO SOS, Koske	X
	Kuusela, Päivi	sosiaalityöntekijä, Jämsän kaupunki	-
	Lahti, Ulla	palveluohjaaja, Jämsän kaupunki	X
	Lahtela, Riikka	kuntoutusohjaaja, Vaalijalan kuntayhtymä	X
	Lampi-Mäkelä, Emilia	projektityöntekijä, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö	X
	Lehtinen, Maria	kehittäjäkoordinaattori, KSLAPE-hanke	-
	Liukkonen, Johanna	kehittäjäsosiaalityöntekijä, KSLAPE-hanke	-
	Lähteenmäki, Tiina-Maija	sosiaalityöntekijä, Keuruun kaupunki	-
	Muli, Sari	sosiaaliohjaaja, Laukaan kunta	-
	Mäkiharju-Brander, Paula	ylitarkastaja, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	-
	Niinivirta, Mari	kehittämiskoordinaattori, Vaalijalan kuntayhtymä	-
	Ohvo, Eira	sosiaalijohtaja, Konneveden kunta	-
	Pasma, Erja	vastaava fysioterapeutti, Äänekosken kaupunki	-
	Pihl, Anu	perusturvajohtaja, Toivakan kunta	-
	varaj. Kauppinen, Eija	vanhuspalvelujohtaja, Toivakan kunta	-
	Pollari, Teija	sosiaaliohjaaja, Petäjäveden kunta	-
	Rauhämäki, Leena	asumisyksikön esimies, Jämsän kaupunki	-
	Saarinen, Marja-Leena	toimitusjohtaja, Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö	X
	Simo, Pirkko	kehitysvammahuollon vastaava ohjaaja, Joutsan kunta	X
	Sormunen, Jenni	kuntoutusohjaaja, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri	X
	Takala, Tuomo	kuntoutusohjaaja, Vaalijalan ky, KSLAPE-pilotti	X
	Talvensola, Sivi (siht.)	suunnittelija, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus	X
	Tauriainen, Kaisa	erityisryhmien palvelujohtaja, Uuraisten kunta	X
	Tienhaara, Hanna	sosiaalityöntekijä, Laukaan kunta	-

Vehviläinen, Minna	palveluohjaaja, Perusturvaliikelaitos/SoTe-ky Saarikka	X
Virtanen, Satu-Maria	hallituksen jäsen, Kynnys ry, Jyväskylän ohjausryhmä / puheenjohtaja, Jyväskylän vammaisneuvosto	X

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00. Hyväksyttiin asialista

2. Osallistujien toteaminen

Todettiin osallistujat

3. Edellisen kokouksen muistion 20.11.2017 hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio

KEHAS-päivä on siirtynyt helmikuulta uudelle päivälle ja pidetään 17.4. todennäköisesti Jyväskylän kaupunginkirjaston Minnan salissa.

Korjataan myös muistion yläreunaan jäänyt maininta kutsusta oikein muistioksi.

4. Keski-Suomen järjestämissuunnitelmaluonnos – miltä sosiaalipalvelut, vammaispalvelut sekä asiakas- ja palveluohjaus näyttävät vammaisnäkökulmasta?

Armi Lehtinen

Luonnos järjestämissuunnitelmasta julkaistiin 15.1. ja on ladattavissa osoitteessa:

http://www.ks2020.fi/wp-content/uploads/2018/01/Jarjestamissuunnitelma_julkaistava_versio_15012018.pdf

Armi kertoi puheenvuorossaan, että järjestämissuunnitelma on konkreettisen tason suunnitelma tulevan maakunnan tehtävistä. Tämän suunnitelman pohjalta jaetaan myös taloudelliset resurssit. Suunnitelmalla pyritään erityisesti takaamaan asiakaslähtöiset palvelumallit. Tarkoituksena on taata kaikkien osa-alueiden huomioiminen, laatutaso sekä palveluiden tuottajien ehdot. Palvelun tuottaja – järjestäjä rooleissa järjestäjä näyttäytyy vahvana, järjestäjän tehtävänä on muun muassa valvoa palvelun tuottajia ja korostaa asiakkaan asemaa.

Työntekijöillä on vielä mahdollisuus vaikuttaa järjestämissuunnitelmaan, koska suunnitelma on vielä keskeneräinen. Todettu myös, että asiat eivät välttämättä vielä löydy oikeiden otsakkeiden alta.

Suunnitelman mukaisesti vammaisen henkilö pystyy entistä enemmän räätälöimään palvelut oman tarpeidensa mukaisesti, konkreettisesti tämä tarkoittaa esimerkiksi henkilökoh-taisen budjetin ja asiakassetelin käyttöönottoa. Kaiken kaikkiaan vammaisten asiakkaiden palveluissa korostuu itsemääräämisoikeus.

Mikael Palolan laatimat yleisdiat järjestämissuunnitelmasta liitteenä.

Järjestämissuunnitelma on tarkoituksella keskeneräinen, jotta siihen pystyy hyvin vaikuttamaan. Suunnitelmaa kommentoidaan Otakantaa.fi-palvelun kautta osoitteessa:

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/201/>. Työyhteisöt voivat kommentoida REAL-työkalun kautta.

Sihteerin lisäys: Palautetta voi antaa myös lausuntopalvelu.fi kautta:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=3f46a02d-f25b-4fcd-b4d6-d53b6a300edb&proposalLanguage=da4408c3-39e4-4f5a-84db-84481bafc744>

Vastausaikaa 21.2.2018 asti.

Keskustelua

Omaishoidon tuki on ”oudossa” kohdassa järjestämissuunnitelmaa. Omaishoidon tuen maakunnallisia kriteerejä pohditaan ja siinä mukana vammaispalvelujen asiantuntijoita Laukaasta ja Jyväskylältä.

Pohdiskeltu *henkilökohtaista budjettia* lasten kohdalla ja todettu, että sitä voidaan hyödyntää myös lasten kohdalla. Vaikka henkilökohtaisessa budjetissa määritellään asiakkaan oman toiminnan tärkeys, tätä voidaan soveltaa myös lapsiin, jolloin huoltajat edustavat henkilökohtaisen budjetin päätösvaltaa. Järjestämissuunnitelmaluonnoksessa painottuu henkilökohtaisen budjetin teksteissä aikuisnäkökulma.

Lapsiperheiden palveluja on syytä tarkastella myös vammaisnäkökulmasta. Keskusteltiin, kuinka järjestämissuunnitelmassa huomioidaan erityistä tukea tarvitsevat, psyykkisesti sairastavat ja vahvasti oireilevat lapset. Näissä perheissä ei välttämättä ole lastensuojelun tarvetta. Eri tahojen yhteistyötä sekä palveluja tulisi määritellä tarkemmin, jotta välttyttäisiin tällä hetkellä yleiseltä ongelmalta, jossa asiakkaat eivät pääse osallisiksi mihinkään palveluihin. Nostettiin paljon huolta esille näistä väliinputoaja asiakkaista ja korostettiin näiden asiakkaiden näkyväksi tekemistä järjestämissuunnitelmassa. KSLAPE-hankkeen ja Vaalijalan kuntayhtymän yhteisessä pilotissa pyritään mallintamaan yhden tähän joukkoon kuuluvan asiakasryhmän palveluja. Myös yhteistyötahojen väliset tiedonkulkuongelmat on ratkottava sekä sosiaali- ja terveysalan välistä juopaa kavennettava. Miten on pohdittu maakunnan suhde osaamis- ja tukikeskuksiin?

Käytiin läpi järjestämissuunnitelmaa vammaispalvelujen sekä muiden yhdyspintapalvelujen osalta ja tehtiin suoraan muutoksia tekstiin.

Sosiaalityö on kuvattu hyvin aikuisten palveluissa. Tätä kuvausta voisi hyödyntää myös vammaispalvelun sosiaalityön ja sosiaalihoitajien kohdalla 17.16.1 ja vahvistaa sosiaalityön osuutta tekstissä. Myös sosiaalihuoltolain vaatimukset sosiaalityölle huomioitava. Emmi H. lupasi kirjoittaa.

Tulisiko *yhdyspinnat* olla sosiaalityön alla tai ylipäänsä tarkemmin kuvattuna? Integraatio ei välity tekstistä. Tärkeää on tuoda esiin, että vammaispalveluissa on yhteyspinnat kaikkiin sote-palveluihin, samoin sivistykseen. Vammaispalveluja tulee tuoda esiin kaikissa mahdollisissa valmisteluyhteyksissä, jotta vammaispalveluja tarvitsevat asiakkaat tulevat huomioiduksi eri yhteyksissä. Miten vammaisten asiakkaiden tarpeet tulevat huomioiduksi eri palveluosioissa ilman, että kirjataan samat asiat eri paikkaan moneen kertaan? Peruspalvelujen vahvistamisen näkökulmasta tulee huomioida se, että vammaiset henkilöt saavat tarpeenmukaisia palveluja ennalta ehkäisevästi peruspalveluista ja vain erityisen erityistä tukea tarvitsevat päätyisivät vammaispalvelujen asiakkaiksi.

Asiakirjan yhtenäisyyteen tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta asiat eivät olisi hajallaan eri puolilla tekstiä.

Henkilökohtaisen avun keskuksen kohdalla keskustelua herätti kirjaus ilta- ja viikonloppupäivystyksestä sekä liikkuvasta sosiaalihuollon tiimistä. Pohdittiin ympärivuorokautisen palvelun hienoutta, mutta samalla mietitytti sen realistinen tarve ja toteutus sekä taloudelliset tekijät. Joka tapauksessa on varmistettava palvelusuunnitelmassa, että äkillisissä tilanteissa asiakkaalla on tieto, mistä hän apua tarpeeseen saa, esim. asiakassetelillä. Tämä, kuten muutkin tilanteet, tarkennetaan tuottajien sääntökirjoissa. Kirjaus useamman maakunnan henkilökohtaisen avun keskukselta herätti myös keskustelua. Henkilökohtaisen avun järjestäminen nähdään tärkeänä maakunnallisena palveluna ja sopusoinnussa vammaispalvelustrategian kanssa.

Sosiaalipäivystys löytyy käsitteenä vain aikuisten palveluista, vaan löytyy maininta sosiaalihuollon päivystyksestä kohdassa 17.19 Päivystyksen palvelut. Käsitteiden yhtenäistäminen sekä sosiaalihuollon päivystyksen määrittely tarpeen.

17.16.3. kohdassa *työtä, opiskelua ja osallisuutta tukevat palvelut, aamu- ja iltapäivähoito* jäävät koulujen loma-aikoina ja vanhempien vuorotyöstä johtuvina ajanjaksoina maakunnan järjestettäväksi. Tähän kohtaan on merkittävä asiakaskategorioiden sijaan asiakaslähtöinen, yksilöllinen arviointi palveluiden tarjoamisen edellytykseksi uuden vammaislainsäädännön mukaisesti.

Osatyökykyisten työelämään suuntautuminen tulisi näkyä suunnitelmassa vahvemmin.

Sopeutumisvalmennuksen osalta todettiin, että maakunnassa on tarvetta uudentyyppisille ryhmämuotoisille, toiminnoille, jotka on suunnattu asiakkaalle ja/tai vanhemmille. Tässä yhteydessä tulee miettiä yhteys sosiaaliseen kuntoutukseen. Kommunikaation edistämistä lisäävään ohjaukseen lisättiin AAC-ohjaus.

Keskusteltiin kuntien nykyisistä tavoista toteuttaa *tukihenkilötoimintaa*, jota tehdään vaihtelevin tavoin eri kunnissa. Onko päällekkäinen sosiaalihuoltolain mukaisen tukihenkilötoiminnan kanssa, joka peruspalvelua? Tämäkin toiminta on lähellä sosiaalista kuntoutusta. Sen tavoitteena voi olla myös valmistaa henkilökohtaisen avun palveluun. Pohdittiin samassa yhteydessä sosiaalihuoltolain mukaisten päätösten tekemistä vammaispalvelujen sosiaalityössä.

Kuntoutusohjaus – onko osa lääkinnällistä kuntoutusta, vammaispalveluja vai jotain muuta? Tällä hetkellä on järjestämissuunnitelmassa osa lähinnä terveydenhuollon palvelukuvauksia. Vaikuttavuuden kannalta kuntoutusohjaus on välttämätön peruspalveluissa. Kuntoutusohjauksen suhde palveluihin ohjaamiseen, palveluohjaukseen ja (vammaispalvelujen) sosiaalityöhön ja sosiaaliohjaukseen?

Lomakotitoiminta: tulisiko olla samat kriteerit kuin omaishoidon tuen vapaissa, koska pitkälti samoja paikkoja käytetään molemmissa?

Keskusteltiin *päivä- ja työtoiminnasta*. Palveluiden riittävä ja monipuolinen tarjonta kohtuullisen matkan päässä. Huomattava kohtuullisuuden määritelmä: määritelläänkö se asiakkaan perspektiivistä vai työntekijän taholta. Tällä hetkellä asiakkaita kuljetetaan kunnasta toiseen palvelun perässä, mutta tarkkaa tietoa kuljetettavan asiakasryhmän laajuudesta ei ole. Kysyntää palvelulle tuntuisi olevan enemmän kuin tällä hetkellä voidaan tarjota. Tule-

vaisuudessa asia täytyy miettiä asiakkaan valinnanvapauden ja itsemääräämisoikeuden näkökulmasta asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin avulla yksilöllisiin tarpeisiin vastaten. Tässä yhteydessä tärkeää myös sähköisten palvelujen mahdollisuuksien kartoittaminen.

Kotihoidon palvelut kirjattu myös vammaispalvelujen kohdalle. Tällä haluttu korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta saada kotihoidon palveluja muiden asiakasryhmien tavoin. Vammaisasiakkailta monenlaista tarvetta 24/7 tuelle, joka ei tarkoita aina fyysistä kotikäyntiä. Ympäri vuorokautinen tuki voisi olla myös esimerkiksi puhelinpäivystystä, videoyhteyttä tai liikkuvaa sosiaalihuollon palvelua. Olisi hyvä myös kirjoittaa auki mahdolliset erilaiset palvelun muodot.

Lyhytaikaishoito järjestäminen ei aina tarkoita pelkästään omaishoidon tuen vapaiden järjestämistä. Määriteltävä suhde sosiaalihuoltolain mukaisiin lyhytaikaisen tuen palveluihin.

Maininnat *asiakasmaksuista* voisivat pikemminkin olla vain viittauksia lakiin, koska laki on muuttumassa.

Järjestämissuunnitelmaan liittyy myös uudistuva vammaislainsäädäntö. Emmi Hanhikoski on osallistunut lakivalmisteluun ja kertoi viimeisimmät kuulumiset lain edistymisestä. Esimerkiksi diagnoosipohjaisuuden poistuminen sekä henkilökohtaisen valmennuksen, tuen ja kuntoutuksen keskinäinen suhde, erot ja yhtäläisyydet liittyvät myös järjestämissuunnitelmaan. Tarkoitus on tuoda laki eduskuntaan tänä vuonna. Näin toteutuessaan laki voisi joiltain osin tulla voimaan vuoden 2019 alussa.

Todettiin yhdessä, että vammaisten asemaa on nostettava esille kaikissa asiakasryhmissä ja palvelupaketeissa. Vammaispalvelu tulisi nähdä asiakkaan luo ja verkostoihin liikkuvana yhteistyökumppanina sekä itsenäisenä toimijana. Vammaispalvelujen esilletulon on myös oltava yhteismitallista. Myös eri alojen ymmärrys erilaisista käsitteistä, kuten erityisen tuen tarpeesta, on selvennettävä kaikille yhteiseksi konsensukseksi.

5. Muut asiat

Tilaisuudet

- **KEHAS-aluekierros siirtyy 17.4.2018!**
- **Työkokous uudistuvasta liikennepalvelulaista valmisteilla.** Tiedotetaan tarkemmin ajankohdan varmistuttua. Kokouksessa todettiin, että kiinnostusta (maksulliseenkin) työkokoukseen on, mikäli teema vastaa kuntien tarpeeseen. Osassa kuntia kilpailutus on jo kunnossa.

6. Seuraava kokous

Jatketaan järjestämissuunnitelman käsittelyä **to 15.2. klo 12–14**. Kosken kokoustila MAT100, Matarankatu 4, Jyväskylä.

HUOM! Kokouksessa sovittua kellonaikaa aikaistettu tunnilla tilavarausten vuoksi.

7. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 11.05

Muistiin kirjasivat Laura Anttila ja Sivi Talvensola